

A MENEKÜLTEK VÉDELME ÉS BIZTONSÁGI KOCKÁZATOK

Nem terveztem hozzászólást a konferenciához, de az elhangzott előadások és a Határórség idegenrendészeti szakterületén eltöltött, immáron 10 éves szakmai gyakorlati tapasztalatom arra készítettek, hogy megszólaljak, és talán egy más fajta megközelítésben beszéljek a menekültek és a biztonság témaköréről. Hozzászólásomat elsősorban Lloyd Dakin úrnak, az ENSZ Menekültügyi Főbiztosság Magyarországi Képviselőlet vezetőjének előadása alapozta meg. Úgy gondolom, hogy az előadás egyes részei kiegészítésre szorulnak, amennyiben a problémát legalább egy kicsit szélesebb körben kívánjuk vizsgálni.

Lloyd Dakin úr előadásának – legalábbis számomra – fő gondolata az volt, hogy „a biztonság kérdése és a menekültügy összeférhet egymással, illetve azok összeegyeztethetőek”. Ez a gondolat megítélésem szerint akkor fogadható el alapvetésként, ha legalább utalás szintjén a belőle fakadó kérdésekre is választ próbálunk adni, még pedig legfőképp arra, hogy hogyan is valósulhat ez meg a gyakorlatban.

A menekültügy és a biztonság kérdéskörét megítélésem szerint leginkább az alábbi problémák érintik:

1. Igaz az a megállapítás, hogy mindenkinek joga van menekültkérelmét előterjeszteni úgy, hogy eközben jogos érdekei nem sérülhetnek. Jelenleg nem tisztáztak viszont azok a határvonalak, amelyek a „jogos érdekek” pontos meghatározását szolgálják. Ennek rögzítése a jogalkotó feladata, viszont a menekültügyben megjelenő összes élethelyzet jogszabályokkal nem képezhető le, minden kérdés megválaszolására nincs lehetőség. Tovább fokozza ennek a gondnak a megoldását, az a tény is, hogy a Genfi Konvencióban foglalt menekülési okok már nem kellően széleskörűek, megfogalmazásuk olykor már ideje múlt.
2. Az elméleti meghatározások problémáit fokozzák a gyakorlati megvalósítás nehézségei. A menekülési szándékukat kijelentő külföldiek által felhozott indokok javarészt ellenőrizhetetlenek. Szinte nincs is olyan kérelmező, aki tényekkel, nyilvánvaló bizonyítékokkal tudja alátámasztani menekülésének okait. Ennek hiányában az eljárás feltételezéseken alapulva folyik, a hatóságok igyekeznek meggyőződni a külföldiek által felsorolt indokok valóságáról. Tehát itt van egy másik határvonal, melynek meghatározása szintén nagyon nehéz, mégpedig az, hogy mit köteles a külföldi tenni az eljárás sikeres lefolytatásának érdekében és mit a hatóságok. Nem felejtethetjük el annak a közmondásnak az igazságát, hogy „messziről jött ember azt mond, amit akar”.
3. Egyre több szervezet (elsődlegesen magukat emberi jogi szervezeteknek nevezőkre gondolok) kaphat szerepet a menedékjogi eljárásokban, akiknek az ellenőrzése talán legalább olyan fontos lenne, mint a külföldieké. Számomra emberileg elítélendő bűn az is, hogy előfordul e szervezeteknél, hogy a külföldieket félretájékoztatják, esetenként

áltatják a sikerrel, holott maguk is tudják, arra objektív okok miatt minimális esély sincs. A szereplési vágy esetenként háttérbe szoríthatja a külföldiek érdekeit, mindezt persze büntetlenül tehetik.

4. A külföldiek általában illegálisan, ellenőrizetlen személyazonossággal érkeznek hazánkba. Kik ők valójában, az eljárás elején, sajnos néha a végén sem tudjuk. Lehetnek bűnözők, terroristák is közöttük. Az eljárás keretében biztosított túlzott szabadság e személyek esetében mi más, ha nem biztonsági kockázat. Az érem másik oldala viszont arról szól, hogy a véttlen külföldiek jogai e veszély miatt sérülhetnek-e, és ha igen milyen mértékben. E kérdések megválaszolása olykor lehetetlennek tűnik. Irányadónak csak a statisztikai adatok tekinthetők, amelyek nyilvánvalóan igazolják, hogy a kérelmezők csak elenyésző töredéke részesül valamilyen védelemben. Kézenfekvőnek látszik, hogy a kérelmezők szabadság jogainak korlátozása az eljárásban hozott döntésig lehet csak a megoldás. Az ellenőrzött keretek közötti fogva tartás szabályainak meghatározása a jogalkotó feladata. Ennek szigorú garanciális szabályok között kell történnie, és viszonylag rövidebb időtartamot tehet ki az emiatt történő fogva tartás.
5. A kérelmezők zöme magyarországi megélhetéshez szükséges feltételekkel nem rendelkezik. Erre való tekintettel kik ők, ha nem a bűnözés potenciális áldozatai, vagy a bűncselekmények lehetséges elkövetői.

A problémák megoldását elősegíthetik a következők:

- A jogalkotónak meg kell határozni, hogy mely országok a biztonságos származási és harmadik országok. Ez akkor is igaz, ha tudom, hogy ez nagyon komoly politikai kérdés is egyben. Mindenféle „listázás” hordoz magában veszélyt, de a hatóságok részére ez elengedhetetlenül fontos, és a munkájukat nagyban segítheti.
- Tisztázni kell, és a magyar jogrendbe is be kell építeni a nyilvánvalóan megalapozatlan kérelem fogalmát. Azokat a kérelmeket, melyek láthatóan csak a különböző kényszerintézkedések alóli kibúvást szolgálják, érdemi vizsgálat nélkül lehessen a továbbiakban elutasítani. A fogalom helyes meghatározása esetén az leegyszerűsítene, és jelentősen lerövidítené az eljárásokat.
- Rögzíteni kell azokat az eljárás alóli kibúvási okokat, melyek miatt a kérelmező az eljárásból azonnal, különösebb indokolás nélkül kizárható. Nem tartható tovább az az állapot, hogy a menekülteket befogadó állomásról engedély nélkül eltávozó és nyugati határszéleinken nem egyszer különböző jogsértéseket (általában tiltott határátlépés szabálysértést) elkövető migránsok továbbra is élvezzék a számukra alanyi jogon biztosított védelmet.

Tisztában vagyok azzal, hogy a problémákat nem teljes körben tártam fel, valamint azzal is, hogy számtalan egyéb más megoldás is lehetséges a gyakorlati életben felmerülő anomáliák kiküszöbölésére. Ennek ellenére biztos vagyok abban, hogy rengeteg a tenni való a menedékjog területén, sok mindent újra kell gondolni, és ami talán a legfontosabb újra szabályozni. Én, az idegenrendészeti szakterületen dolgozó határőr, osztom Lloyd Dakin úr véleményét. Én is úgy gondolom, hogy a menekültügy és a biztonság kérdése összeférhet egymással, de addig, amíg polgáraink ténylegesen biztonságban érezhetik magukat a menedékjoggal visszaélni kívánó személyekkel szemben, még rengeteg tennivalója van a jogalkotónak és a jogalkalmazóknak is.